Струкова Н. В.

УДК 81’276.6:004

Студент 3 курсу
фінансового факультету ХНЕУ

КОМП’ЮТЕРНИЙ СЛЕНГ: ЛІНГВОКРЕАТИВНИЙ АСПЕКТ

Анотація. Проаналізовано сучасний стан розвитку комп’ютерного сленгу в українській мові та визначено особливості утворення нових сленгових слів та виразів.

Аннотация. Проанализировано современное состояние развития компьютерного сленга в украинском языке и определены особенности образования новых сленгових слов и выражений.

Annotation. The article deals with the analysis of modern computer slang development in Ukrainian language, formation have been determined. The peculiarities of new slang words and slang expressions.

Ключові слова: англомовні запозичення, асиміляція, сленг, жаргон, лінгвокреативне мислення.

Актуальність досліджуваної проблеми пов’язана із розвитком комп’ютерної техніки та її словникового складу, який обслуговує нові поняття. Значний внесок у дослідження інтерактивних комунікативних процесів зробили Г. Почепцов, Б. Гудман, П. Лихолитов, І. Щур, В. Рюгемер та ін.

З появою перших комп’ютерів на початку 1850-х років з’явилися й фахівці, які використовували для професійного спілкування спеціальну лексику, зрозумілу тільки вузькому колу розробників та користувачів комп’ютерної техніки. Разом з її розвитком зростав і словниковий склад, що обслуговував нові поняття та пов’язані із ними нові назви. З приходом ери персонального комп’ютера, яка розпочалася наприкінці 1980-х років, "мова посвячених" стала надбанням широкого кола користувачів. Сучасний світ і люди в ньому живуть в умовах швидкого розвитку мікропроцесорної та обчислювальної техніки, тому першою за кількістю нових слів виступає саме галузь комп’ютерних технологій.

Традиційно джерелом утворення нової лексики для інформаційних систем і технологій виступає англійська мова. Поступово терміни із закритого лексикону програмістів та розробників комп’ютерної техніки переходять у загальне мовне використання, й паралельно з цим відбувається формування специфічного комп’ютерного сленгу.

Метою цієї статті є визначення місця комп’ютерного сленгу в мові та мовленні, процес його формування, а також загальномовні та оказіональні механізми впливу на його утворення.

Особливість комп’ютерного сленгу полягає в тому, що він є певним синтезом усіх чотирьох груп нелітературної лексики. По-перше, він слугує для спілкування людей однієї професії – програмістів, а також користувачів продуктів програмного забезпечення для комп’ютера. Крім того, такі слова вживаються як синоніми до англомовних професійних термінів, відрізняючись від них емоційним забарвленням. По-друге, комп’ютерний сленг стосується тільки світу комп’ютерів, тому він незрозумілий для тих, хто не пов’язаний із цим світом. Завдяки подібним виразам комп’ютерники почувають себе членами замкненої спільноти. По-третє, серед такої лексики зустрічаються й вульгарні слова [1, с. 23].

Наукові спостереження не дозволяють віднести комп’ютерний сленг ні до однієї з груп нелітературної лексики, але дозволяють трактувати його як мовне явище, якому притаманні риси кожної із цих груп. Така гіпотеза дозволяє визначити термін "комп’ютерний сленг" як слова, що використовуються тільки тими людьми, які мають безпосереднє відношення до комп’ютерів у повсякденному житті та підміняють професійну термінологію розмовною, а іноді й грубою лексикою [2, с. 253].

Крім того, не слід забувати, що більшість слів, які належать до комп’ютерного сленгу, походять від професійних термінів, практично всі із них – з англійської мови. Цей факт зумовлює певну послідовність етапів дослідження: 1) фіксація їх появи та переходу у мову-реципієнт; 2) процес утворення від цих термінів комп’ютерного сленгу.

Процес швидкого розвитку сфери інформаційних систем неважко простежити за журналами, у яких публікуються новини ринку комп’ютерних технологій. Практично кожного тижня в них з’являються новини про більш-менш значні розробки, що одержують свою назву зазвичай англійською мовою. Загалом така термінологія перекладається іншими національними мовами, бо належить до термінологічного фонду загального професійного користування. Відбувається заміщення культурологічних лакун. Поступово з’являється велика кількість англомовних слів, які знаходяться в користуванні необмеженої кількості мовців.

Необхідно також зазначити, що при створенні нових сленгових слів та виразів важливою умовою є ступінь володіння англійською мовою. Усі користувачі продуктів інформаційних систем і технологій вживають англомовну термінологію, але читають, а далі й фіксують її у писемній формі часто некоректно.

Спробуємо створити класифікацію комп’ютерного сленгу за способом утворення, мета якого – пристосувати англомовне слово до власної мовної системи. Нижченаведена класифікація охоплює більшу частину відомої сленгової лексики, яка використовується в мові на цей час: 1) калька (повне запозичення на рівні форми та змісту). Наприклад: англ. *device* – укр. *девайс* – техн. *устрій, пристрій*; 2) напівкалька (запозичення тільки форми слова або тільки змісту терміна – перекладна / семантична калька). Наприклад: англ. *application* – укр. *аплікуха* (прикладна програма); 3) стандартна лексика зі зміненим значенням (семантичний зсув). Наприклад: англ. *to connect* – укр. *конектитися* (приєднуватись за допомогою комп’ютерів); англ. *to programm* – укр. *програмуватися* (займатися програмуванням); англ. *to click* – укр. *клікати* (натискати на клавіші миші) [3, с. 343].

Сучасне захоплення англійською мовою, використання як запозиченої лексики, так і тієї, що не вживається у

© Струкова Н. В., 2012

професійному середовищі та знаходиться в загальному використанні, стало ознакою освіченості та престижу. Особи,

які використовують англомовні слова, особливо молодь, прагнуть наблизитися до високих стандартів буття та життя американського суспільства через уживання такої лексики.

Більшість слів українського комп'ютерного сленгу має багато варіантів вимови й написання: *вегеа, вежеа, вагон* – (відеоадаптер VGA); *глючити, глюкати* – (працювати з помилками); *дурдос, ирдос* – (операційна система DR-DOS). Зазвичай вимова слова відповідає або англійському прочитанню, або його українській транслітерації. У будь-якому випадку вимова стилізована під розмовну українську [4, с. 10].

Проаналізувавши факти запозичення англомовних комп'ютерних термінів, які при асиміляції у мові трансформуються у сленгові слова та вирази, слід зазначити: сленг у сучасній національній мові виступає елементом полегшення або спрощення його розуміння та використання; вплив англомовної комп'ютерної лексики – це процес об'єктивний, який треба сприймати та ставитися до нього свідомо; переклад як вид асиміляції носить лінгвокреативний характер і залежить від культурного та освітнього рівня "творців" комп'ютерного сленгу; існування комп'ютерного сленгу дозволяє спеціалістам цієї галузі відчути себе членами закритої спільноти і допомагає їм розуміти один одного "з півслова". Сленг як важливий елемент комунікації спрощує спілкування й дає змогу уникати складних професійних термінів.

Наук. керівн. Архипенко Л. М.

Література: 1. Лихолитов П. В. Компютерний жаргон / П. В. Лихомитов // Русский вестник. – 2009. – № 3. – С. 13–27. 2. Рюгемер В. Нова техніка – старе суспільство : Кремнієвая долина / В. Рюгемер. – К. : Політвидав, 2006. – 253 с. 3. Щур І. Особливості українського комп`ютерного жаргону / І. Щур // Рідна школа. – 2001. – № 3. – С. 1–15. 4. Заботкіна В. І. Нова лексика сучасної англійської мови / В. І. Заботкіна // Вища школа. – 2010. – № 1. – С. 1–24.